

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 34 (3490) ●

● ЧАЦВЕР, 8 ВЕРАСНЯ, 2016

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Далёкія — і такія блізкія!
Стар. 2

З варагаў у грэкі праз Сулу
Першы фэст “Шлях вікінгаў”, які можа з часам стаць міжнародным, прайшоў у Парку-музеі інтэрактыўнай гісторыі Сула каля Дзяржынска Стар. 3

Гарышча з гісторыяй
Свой прыватны музей лесавод з Іўя Іван Буйко размясціў на гарышчы ўласнага дома Стар. 4

БЕЛАРУСКАЯ ДУША

Да землякоў — з паклонам

У вёсцы Матырына, што ва Ушацкім раёне Віцебшчыны, піцерскі беларус Васіль Шалак прэзентаваў сваю кнігу, прысвечаную родным яму людзям

Іван Ждановіч

Сталыя чытачы “Голасу Радзімы” ведаюць: Васіль Іванавіч — і наш пазаштатны аўтар. Ён палкоўнік у адстаўцы, журналіст, піша аповяданні — некаторыя і нам дасылаў. Жывучы ў Санкт-Пецярбурзе, не губляе повязяў з Бацькаўшчынай. У прыватнасці, у нас выходзілі яго тэксты пра таленавітых спявачак з гурта “Матырынская спадчына”, пра лётчыка-беларуса, Героя Саветскага Саюза Дзмітрыя Аскаленку: ён загінуў у Вялікую Айчынную, абараняючы ад гітлераўскіх захопнікаў узяты ў ціскі блакады Ленінград. А у рэдакцыйным партфелі чакаюць чаргі цікавых нататкі Васіля Шалака, прысвечаныя... клёцкам з душамі. Іх якраз і ўмеюць цудоўна гатаваць вясковыя гаспадыні на Вушаччыне — так спрадвеку называюць той дзівосны азёрны край, дзе нават клёцкі маюць душу... Дарэчы, знакаміты паэт Рыгор Барадулін (гэта ягонае: “Трэба дома бываць часцей...”) назваў адну з кніжак “Песні матчыны з Вушаччыны”. І другі знакаміты пісьменнік — Васіль Быкаў — таксама з тых мясцін родам.

Што ж, і Васілю Шалаку на Бацькаўшчыне, на роднай Вушаччыне заўсёды хочацца бываць “не гасцем”. А сёлета ўлетку ён і ўвогуле прынёс землякам своеасабліваю даніну павагі і любові — сваю кнігу “О тех, кто дороги мне”. Прэзентацыя, паведаміў Васіль Іванавіч у рэдакцыю, праходзіла 7 жніўня ў Матырынскім сельскім клубе. Выйшла кніга невялікім тыражом, на рускай мове у адным з выдавецтваў Санкт-Пецярбурга. Між тым не забыўся

Васіль Шалак на Вушаччыне: яшчэ адно лета ў роднай вёсцы, з роднымі людзьмі

ён і родную беларускую мову, некаторыя з аповяданняў першапачаткова й пісаліся на ёй. Так што, спадзяемся, яна будзе перастворана і па-беларуску.

Пра саму падзею, пра таленавітага земляка з Піцера напісала Ушацкая райгазета “Патрыёт” — тэкст ёсць у інтэрнэце. Журналіст Дзмітрый Раманоўскі прыводзіць словы Васіля Іванавіча, з якімі ён звярнуўся да вяскоўцаў: “Хоць і кажуць, што “кожны кулік сваё балота хваліць”, але

мая малая радзіма — наша, дарагія землякі, — сапраўды лепшая ў свеце!”. І, як слушна заўважыла на імпрэзе яе вядучая, метадыст раённага Цэнтра культуры і народнай творчасці Галіна Рудзёнак, галоўнае багацце любога населенага пункта — яго людзі. А іх, аповядае журналіст, сабралася шмат, самага рознага ўзросту, прычым большасць ведаюць Васіля Шалака асабіста. Нарадзіўся ж ён у 1948 годзе ў Матырыне ў сялянскай сям’і, закончыў

мясцовую васьмігодку, а ў 1967-м — і Мінскі політэхнічны тэхнікум па спецыяльнасці “оптыка-механіка”. Потым было Ленінградскае вышэйшае артылерыйскае вучылішча. Афіцэр Васіль Шалакі служыў у войсках аднайменнай ваеннай акругі. У 1986-м неаднойчы бываў у камандзіроўках на ліквідацыі наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Узнагароджаны двума ардэнамі, шматлікімі медалямі. У 1998 годзе выйшаў у запас. → Стар. 3

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Нашы юныя сябры

Выхаванцы летняга лагера з Даўгаўпілса пазнаёміліся з беларускімі народнымі традыцыямі

Канец лета — гэта самая доўгачаканая пара года для землярабоў. Сыплецца зерне ў засеку, усё больш на сталах свежай гародніны і садавіны, а яшчэ дорыць Зямля-маці грыбы, ягады, арэхі... Так павяляе здаўна, што ў беларусаў хрысціянскае свята Спасвесна паядналася з захрысціянскімі традыцыямі хлебарабоў, стала адным з першых святаў ураджаю, калі ідзе масавы збор дароў пры-

роды. Напярэдадні свята, 9 жніўня, даўгаўпілскі Цэнтр беларускай культуры прымаў у сябе ў гасцях выхаванцаў дзённага летняга лагера, арганізаванага пры 11-й асноўнай школе.

Пачатак жніўня ўвогуле быў для нас у ЦБК багаты на падзеі. Спачатку да беларусаў завіталі выхаванцы Дзённага рэабілітацыйнага цэнтра для асоб з праблемамі душэўнага характару. Метадыст ЦБК Марыя Памецька правяла экскурсію па Беларускім доме, расказала пра беларусаў Даўгаўпілса, традыцыі, абрады беларусаў, а таксама пра

Святочную паштоўку — сваімі рукамі

цікавае народна-хрысціянскае свята Спас: мядовы, яблычны, арэхавы. Усім удзельнікам экскурсійнай групы былі ўручаны элементы

выцінанкі (аплікацыя з паперы) для стварэння святочнай паштоўкі, чаму яны былі вельмі радыя.

→ Стар. 2

СВЯТА

Жывое слова ў Рагачове

Рыгор Арэшка

Багатым на падзеі быў сёлета Дзень беларускага пісьменства

У першую нядзелю верасня ў Беларусі штогод шырока адзначаецца нацыянальнае свята: Дзень беларускага пісьменства. Сёлета ягонай сталіцай быў Рагачоў, горад на Гомельшчыне. Там працавала 16 розных сцэнічных пляцовак, было шмат літаратараў, артыстаў, іншых паважаных гасцей, у тым ліку і з замежжа.

Увогуле ж тая зямля, адзначалася на свяце, была блізкаю, роднаю, напрыклад, для Уладзіміра Караткевіча. У Рагачове, у хаце свайго дзеда Васіля Грынкевіча, ён падоўгу жыў, пісаў “Ладзю распачы”, “Сівую легенду”, часткова — “Каласы пад сярпом тваім”, “Хрыстос прызямліўся ў Гародні”, там закончыў цудоўную апавесць “Чазенія”. Шмат значыць Рагачоўшчына і для шэрагу іншых творцаў. На свяце была разгорнута выстава пра жыццё і творчасць драматурга Андрэя Макаёнка — ураджэнца Рагачоўскага павета, народнага пісьменніка Беларусі. У маёнтку Добасня былога Рагачоўскага павета нарадзіўся Ядвігін Ш., адзін з заснавальнікаў беларускай нацыянальнай прозы. З Рагачоўшчыны былі родам народны пісьменнік Міхась Лынькоў і яго брат, паэт Рыгор Суніца. Іх бацька працаваў на чыгунцы, а сям’я жыла ў чыгуначнай будцы пад Рагачовам. Калі ж Міхась Лынькоў пісаў знакаміты твор “Міколка-паравоз”, то, безумоўна, згадваў дзяцінства. Так ці інакш з тым краем звязаны паэт Анатоль Вярцінскі, прэзіік Алена Васілевіч, а таксама іншыя вядомыя творцы: Васіль Гарбацэвіч, Фёдар Янкоўскі, Уладзімір Мехаў, Валеры Галеў, Васіль Ткачоў, Міхась Сліва...

У цырымоніі адкрыцця свята прымаля ўдзел віцэ-прэм’ер Наталля Качанавы, віншаванне ўдзельнікам урачыстасці накіраваў Прэзідэнт. На сустрэчы з журналістамі Наталля Качанавы падкрэсліла: правядзенне свята ў Рагачове — гэта падарунак мясцовым жыхарам, які застанецца з імі на доўгія гады. Як вядома, пад час падрыхтоўкі да свята райцэнтр пахарашэў, там абноўлены важныя сацыяльныя і культурныя аб’екты. Наталля Качанавы перадала ў дар Рагачову кнігу пра Полацк, родны ёй горад. Кніжныя падарункі рабілі гораду іншыя ўдзельнікі свята. Мяркуецца, традыцыя прадоўжыцца і надалей.

У 2017 годзе, калі будзе адзначацца 500-годдзе беларускага кнігадрукавання, сталіцай нацыянальнага свята стане, прычым ужо не ўпершыню, радзіма Францыска Скарыны — горад Полацк.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Далёкія — і такія блізкія!

У аргенцінскім горадзе Бярыса, што ў правінцыі Буэнас-Айрас, адсвяткавалі 75-годдзе з дня заснавання Беларускага культурнага і спартыўнага клуба “Усход”

Кацярына Мядзведская

У Амбасадзе Беларусі ў Буэнас-Айрасе паведамлілі: “За 75 гадоў у сценах Беларускага культурнага і спартыўнага клуба “Усход” змянілася некалькі пакаленняў этнічных беларусаў, якія далёка ад Радзімы змаглі захаваць сваю культуру, звычаі ды векавыя традыцыі беларускага народа. Клуб “Усход” — адна з самых актыўных эмігранцкіх суполак у Аргенціне. Створаны ён быў 24 жніўня 1941 года”.

У інтэрнэце знаходзім, што сярод першапачатковых мэтаў арганізацыі былі як падтрымка традыцый, так і дапамога суайчыннікам: у час Вялікай Айчыннай вайны сябры суполкі збіралі ды перадавалі гуманітарную дапамогу сем’ям савецкіх салдатаў, шылі ваенную форму... Пры клубе цяпер існуе і моладзевы танцавальны ансамбль “Чайка”, які штогод удзельнічае ў Дні эмігранта правінцыі Буэнас-Айрас, ва ўсіх значных мерапрыемствах горада Бярыса. У 2014-м трое танцораў “Чайкі”, Мяліса Вара Галюк, Таццяна і Эстэбан Куц, прадэманстравалі сваё майстэрства на другім Фэсце мастацтваў беларусаў свету ў Мінску (пра тое гл.: “Заакіянскія суродзічы”, ГР № 47, 11.12.2014).

На сёлетнім свяце, прысвечаным 75-годдзю клуба “Усход”, з вітальнымі словам звярнуўся да прысутных Амбасадар Беларусі Віктар Козінцаў. Ён павіншаваў супляменнікаў з Днём нараджэння суполкі, адзначыў: беларуская Амбасада і беларусы ў Аргенціне часта ладзяць сумесныя культурныя акцыі. Дыпрадстаўніцтва дапамагло з арганізацыяй і гэтай імпрэзы. Амбасадар падзякаваў усім, хто ў далёкай ад Беларусі лацінаамерыканскай краіне зберагае традыцыі, культурныя каштоўнасці беларусаў, хто тан-

Сапраўдны гонар клуба “Усход” — ягоны моладзевы танцавальны ансамбль “Чайка”

Прыгажуні-каралевы

цуе і вырабляе нацыянальныя строі. Дарэчы, да Дня нараджэння клуба для танцораў ансамбля “Чайка” былі пашытыя два віды беларускіх народных касцюмаў.

Віктар Козінцаў уручыў кіраўніку Клуба “Усход” Раману Пайва ганаро-

выя граматы Міністэрства замежных спраў Беларусі і Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў, грамату Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Міністэрства культуры Беларусі. Ад РЦНК суполцы перададзены яшчэ і нацыянальныя строі, сувеніры, інфаматэрыялы пра Беларусь, дыдактычныя распрацоўкі для тых, хто жадае навучыцца танцаваць беларускія народныя танцы.

Цёплыя словы віншаванняў казалі на свяце Амбасадар Расіі ў Аргенціне Віктар Каранелі, мэр Бярысы Хорхе Недзела, ганаровы консул Беларусі ва Уругваі Себасц’ян Андраюк, кіраўнікі шэрагу эмігранцкіх культурных клубаў. У святочнай імпрэзе паўдзельнічалі больш за 300 чалавек. Парадаваў гасцей выступленямі ансамбль “Чайка”, у якім сёння — каля 60 танцораў. Пад час імпрэзы адбылася і ўрачыстая цырымонія перадачы стужак і карон

Кіраўнік Клуба Раман Пайва ў заключным слове падзякаваў усім сябрам за ўдзел у свяце, адзначыўшы: аргенцінскі бок надае асабліваю ўвагу падтрымцы культур дзяспар. А той факт, што ў Аргенціне шмат выхадцаў з Беларусі, адыгрывае важную ролю ў развіцці двухбаковага дыялогу паміж краінамі. Аргенцінцы ж падкрэсліваюць: беларусы робяць важкі ўнёсак у развіццё сваёй другой радзімы. Раман Пайва падзякаваў за садзеянне і дапамогу ў арганізацыі свята Амбасадзе Беларусі ў Аргенціне, падкрэсліў: “Праца Амбасады з культурнымі клубамі — вельмі важная для згуртавання супляменнікаў”.

Кіраўнік Клуба Раман Пайва ў заключным слове падзякаваў усім сябрам за ўдзел у свяце, адзначыўшы: аргенцінскі бок надае асабліваю ўвагу падтрымцы культур дзяспар. А той факт, што ў Аргенціне шмат выхадцаў з Беларусі, адыгрывае важную ролю ў развіцці двухбаковага дыялогу паміж краінамі. Аргенцінцы ж падкрэсліваюць: беларусы робяць важкі ўнёсак у развіццё сваёй другой радзімы. Раман Пайва падзякаваў за садзеянне і дапамогу ў арганізацыі свята Амбасадзе Беларусі ў Аргенціне, падкрэсліў: “Праца Амбасады з культурнымі клубамі — вельмі важная для згуртавання супляменнікаў”.

НАПЯРЭДАДНІ ПАДЗЕІ

Выбары: справа ўсіх і кожнага

Іван Іванаў

Дэпутатаў у Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь шостага склікання будзем выбіраць 11 верасня

Хто мае права ўдзельнічаць у выбарах? Калі і дзе можна прагаласаваць ды як гэта зрабіць? Мяркуем, чытачоў “Голасу Радзімы”, людзей сацыяльна актыўных і нераўнадушных да лёсу Бацькаўшчыны, таксама цікавяць такія пытанні. А да выбараў застаюцца лічаныя дні. Важную і сціслую інфармацыю на гэты конт можна знайсці ў інтэрнэце: на сайце Цэнтральнай выбарчай камісіі <http://www.rec.gov.by/>, а таксама на сайце “Парламентские выборы-2016”, створаным пры інфападтрымцы БЕЛТА.

Як вядома, выбіраць дэпутатаў могуць паўналетнія грамадзяне рэспублікі, якім да дня ці на дзень выбараў споўнілася 18 гадоў. Паводле інфармацыі, размешчанай на вэб-сайце Цэнтральнай выбарчай камісіі па абласцях і раёнах рэспублікі, іх тэлефоны ёсць на сайце ЦВК.

Звяртаем увагу: паводле нашых заканадаўства, калі выбаршчык па нейкіх прычынах не можа прагаласаваць у дзень выбараў, то ён можа зрабіць гэта загадзя — з 6 па 10 верасня. Пры тым афіцыйнага пацверджання прычын немагчымасці прыйсці на ўчастак у дзень выбараў не патрабуецца.

Паўдзельнічаць у выбарах маюць права і грамадзяне Беларусі, што жывуць за межамі дзяржавы ці знаходзяцца там у доўгатэрміновай камандзіроўцы. У спісы пры звяртанні ва ўчастковую камісію ўключаюцца таксама беларусы, што прыбылі ў замежную дзяржаву ў сувязі з прыватнай, службовай ці турпаездкай.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Нашы юныя сябры

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

А 9 жніўня ў нас прайшла гульнёва-адукацыйная імпрэза для 30 выхаванцаў летняга лагера пры 11-й асноўнай школе, прысвечаныя Спасу: мядоваму, яблычнаму, арэхаваму. Кіраўніца ЦБК Жанна Раманоўская пад час экскурсіі пазнаёміла дзяцей з работай Цэнтра, выставай, прысвечанай Беларусі, з экспазіцыяй “Беларускай хаткі”. Расказала пра ролю і месца даўгаўпільскіх беларусаў у культурным жыцці шматнацыянальнага горада. Адзначыла, што жнівень у беларусаў, па даўняй традыцыі, звязаны з сельскагаспадарчымі святамі, у якіх цесна спалучаны хрысціянскія, язычніцкія і народныя традыцыі, абрады. Спавяданая Жанна расказала, што 14 жніўня беларусы святкуюць Спас мядовы, 19 жніўня — яблычны, а 29 жніўня — арэхава. І патрошкі, але цікава расказала пра кожны з іх.

Я ж была апранута ў прыгожы беларускі нацыянальны строй, знаёміла школьнікаў з традыцыйным у Беларусі відам дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва —

Здымак на памяць у Цэнтры беларускай культуры

выцінанкай. Яны за сталамі з вялікім задавальненнем і запалам выразалі з паперы вожыка і яблык, наклеівалі потым іх на шчыльную паперу. Яшчэ адгавалі загадкі на беларускай мове і атрымлівалі за кожны правільны адказ смачныя спелыя яблыкі.

Ну а затым, да вялікай радасці дзяцей, было частаванне-чаёванне: з хлебам, мёдам і арэхамі. Можна было абмеркаваць убачанае і пачутае, школьнікі абменьваліся ўражаннямі ды, вядома ж, фатаграфаваліся на памяць. Развітваючыся, выхаванцы

дзіцячага летняга лагера не толькі ўзялі з сабою паштоўкі, зробленыя ўласнымі рукамі, але і шмат выдатных эмоцый ды ўражанняў. Нам дзякавалі за цёплы прыём, за новыя веды, уменні, навыкі ды старанна выгаворвалі толькі што вывучаныя па-беларуску словы: “да пабачэння” і “да сустрэчы”.

А сустрэча не за гарамі! Хутка — чарговы занятак для школьнікаў “Беларускае свята “Багач”. Потым, спадзяемся, добрая традыцыя прадужыцца.

Марыя Памецька,
г. Даўгаўпільск

РОДНАЕ

Шлях да Скарыны

Іван Іванаў

Пад час святкавання XXIII Дня беларускага пісьменства ў Рагачове пачаўся адлік апошняга году перад святкаваннем 500-годдзя беларускага кнігадрукавання

Будучы юбілей будзе адзначацца шырока. Анансуючы яго, выступаючы адным з ініцыятараў падрыхтоўкі да свята, шэраг імпрэзаў ладзіла ў Рагачове Нацыянальная бібліятэка Беларусі.

У прыватнасці, 4 верасня на пляцоўцы Фэстывалю кнігі і прэсы прэзентавалася дзіцячая трохтомная энцыклапедыя “Францыск Скарына”. Гэта вынік сумеснай працы намесніка дырэктара НББ Алеся Сушы і выдавецтва “Беларуская энцыклапедыя імя П. Броўкі”. Тры тамы энцыклапедыі падрыхтаваны на аснове найноўшых даследаванняў, багатага ілюстрацыйнага матэрыялу. Гэта апавед пра жыццёвы шлях і спадчына першадрукара. Кнігі “Францыск Скарына — чалавек-энцыклапедыя”, “Францыск Скарына — чалавек све-

ту”, “Францыск Скарына — чалавек-легенда” раскрываюць веліч асобы беларускага асветніка.

У той жа дзень у Рагачове ўрачыста адкрываўся Дом кнігі, у дар Рагачоўскай цэнтральнай раённай бібліятэцы дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Раман Матульскі перадаў шматтомнае факсімільнае выданне “Кніжная спадчына Францыска Скарыны”. Як вядома, агульнанацыянальны праект па перавыданні кніг першадрукара разлічаны на 2013-17 гады і прымеркаваны да будучага юбілею. Камплекты кніг выходзяць у свет — і перадаюцца ў дар бібліятэкам, музеям і архівам Беларусі ды іншых краін.

Нацыянальная бібліятэка разгарнула ў Рагачоўскай ЦРБ (Доме кнігі) экспазіцыю “500 гадоў беларускага кнігадрукавання”. Тры тамы змаглі ўбачыць узоры беларускага кнігадрукавання XVII—XX стагоддзяў. А на дзіцячай пляцоўцы Фэстывалю кнігі і прэсы НББ прадставіла жыхарам і гасцям горада пазнавальна-забаўляльную праграму “Пазітыў ад Скарыны”.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

З варагаў у грэкі праз Сулу

Першы фест “Шлях вікінгаў”, які можа з часам стаць міжнародным, прайшоў у Парку-музеі інтэрактыўнай гісторыі Сула каля Дзяржынска

Ніна Шпакоўская

Нагадаем крыху пра вікінгаў. У інтэрнэце можна прачытаць, што гэта былі “марскія вандроўцы і разбойнікі, якія ў IX—XI стагоддзях здзяйснялі паходы працягласцю да 8000 км, ці нават на большыя адлегласці. Увогуле IX—XI стагоддзі можна назваць эпохай вікінгаў. Гэтыя дзёрзкія і бясстрашныя людзі на ўсходзе дасягалі межэй Персіі, а на захадзе — Новага Свету”. Між тым у гісторыкаў, якія вывучаюць тыя даўнія часы, і па сёння ёсць розныя меркаванні: адкуль жа былі родам, якіх этнічных каранёў тыя людзі? Адзін з аўтараў прыводзіць такія цікавыя развагі: “Англічане ўсіх вікінгаў без разбору называлі датчанамі, а славяне, грэкі, хазары, арабы называлі вікінгаў Русо, часам варагамі, а краіна вікінгаў называлася імі Руссо”.

Якое, аднак, дачыненне вікінгі маюць да Беларусі? Як вядома, знакамітыя даўнія шляхі “з варагаў у грэкі” праходзілі па рэчках, што і па сёння ўпрыгожваюць нашу краіну. Больш за тое: ёсць меркаванні, што ў шэрагах вікінгаў маглі быць і нашы продкі з Падзвіння. (“На мой погляд, слова “вікінг” аднакарэннае з беларускімі словамі “ўвіхацца”, “ўвішны”, — лічыць мінскі філолаг Сяргей Іваню. — Так у нас, на Падзвінні кажучы пра тых, хто вельмі старанны, і здольны, як гаворыцца, тры справы адразу рабіць”. Больш падрабязна пра тое гл. “Вікінгі... з Падзвіння. — ГР, 26.01.2012. — Рэд.). І яшчэ: сярод беларусаў ёсць цікавасць да гісторыі Бацькаўшчыны,

Удзельнічаў у свяце і дракар — карабель вікінгаў

старажытных традыцый продкаў. Вось і з’яўляюцца такія фестывалы, як той, што прайшоў пад Дзяржынскам.

...Мы патрапілі, па задумцы арганізатараў, быццам бы ў ранняе сярэднявечча. Тая эпоха сустрэла гасцей свята звонам баявых сякір, дымам ахвярных вогнішчаў і свістам арбалетных стрэлаў. Удзельнікі клубаў гістарычнай рэканструкцыі паказвалі свой спрыт ды майстэрства ў адзіночных паядынках, групавых і масавых спаборніцтвах. Жорсткае, калі казаць шчыра, была эпоха... Уявіце сабе: у выніку тэатралізаванай рэканструкцыі захопу паселішча імправізаваная вёска была спалена, а тым часам быў узят у бай карабель вікінгаў дракар... Гульня ў

Вось дык гульня: для сапраўдных мужчын!

БЕЛАРУСКАЯ ДУША

Да землякоў — з паклонам

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Землякі-матырынцы даведліся: пісаць у газеты Васіль Іванавіч пачаў даўно, ён і цяпер — пазаштатны карэспандэнт газет “На страже Родины” і “Русский инвалид”. Згадваў і Матырыне і газету “Голас Радзімы”, у якой ён друкуецца, пра публікацыі ў іншых выданнях. Журналіст Дзмітрый Раманоўскі піша: “У 2012 годзе Васіль Іванавіч заваяваў званне лаўрэата конкурсу творчых работ “Беларусь — Расія. Крок наперад”, заснаванага Пастаянным камітэтам Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі, удзельнічаў у васьмі прэс-турах к а р э с п а н д э н т а ў расійскіх рэгіянальных газет па нашай краіне”. І дадае, што кніга “О тех, кто дороги мне” — ужо не першая ў аўтара. У 2014-м пабачыла свет выданне “Судьбу определяет время” — апо-

Цалкам лагічна, што і некаторым аднапалчанам-аслужыўцам прысвечаны раздзел кнігі. Аднак самы вялікі — пад назвай “Землякі”: гэта апавяданні, нарысы пра жыхароў Матырына і навакольных вёсак, пра цікавых людзей ды іх жыццёвыя гісторыі. “Старшыня Ушацкага сельвыканкама Васіль Іванавіч Шнітко на мерапрыемстве выступаў не ў якасці прадстаўніка мясцовай улады, а на некаторы час стаў простым чытачом, дэкламаваў урыўкі з апавяданняў прысутным, — апавядае журналіст раёнкі. — Імёны герояў прыведзены ў тых транскрыпцыях, як іх прывыклі вымаўляць вясцоўцы і, па словах аўтара, зменены. Але ж людзі, асабліва старэйшага пакалення, ужо праз некалькі абзацаў гумарыстычнага апавядання “Вось дык з’ездзіў!” заўсміхаліся, і зала загудзела — пазналі, пра каго ідзе гаворка, у каго было вяселле, хто наўдала наведваў Полацк, забыўшыся выканаць жончын наказ. У раздзеле ёсць і апавяданні-роздумы, і вельмі цёплыя словы пра старых і малых, калгаснікаў і рабочых,

пра настаўнікаў, цудоўных людзей, якія цалкам аддаваліся справе. Ківалі галоўнамі матырынцы, згадваліся і ўспаміналі дзяцінства, ды аўтару шчыра жадалі, каб яго не пакідаў творчы запал. Ён жа дзякаваў людзям за тое, што сабраліся, і многім падарыў экзэмпляр зборніка, выдадзенага, дарэчы, за ўласныя сродкі”.

Гэта і ёсць парадаксальны выпадак, калі той, хто аддае, і сам багачее. І што можа больш узбагаціць сэрца творцы, чым шчырая людская ўдзячнасць? Яе ж ні рублём, ні доларам не вымераеш... Часам гаворым высокія словы пра любоў да Бацькаўшчыны, да малой радзімы — а пра такую прэзентацыю кнігі ў глыбінцы, прысвечанай землякам, пішам упершыню. Хоць кніжак розных выходзіць шмат. Некаторыя дасылаюцца з замежжа і ў нашу рэдакцыю. То можа прыклад Васіля Шалака падкажа некаму “план дзеяння” на будучае лета? За год жа многае можна паспець зрабіць... Бывае, прызнанне родных людзей, з якімі калісьці рос, хадзіў у школу, пасвіў кароў ці працаваў на зямлі — самае найкаштоўнае для таго, хто шукае сябе ў творчасці. Зрэшты, з гадамі “гламурны” адпачынак некаму й больш да душы, чым “возера з боку цагельні”. А Васілю Іванавічу, адзначалі на імпрэзе ягоныя землякі, мілей за ўсё родны бераг маленства.

Дачка В. Шалака Аксана і ўнучка Ліза з мясцовымі спявачкамі

У газеце “Патрыёт” на гэты конт чытаем: “Хоць і прыйшлося пакачаваць па розных краінах, ён ніводнага водпуску не правёў у Егіпце ці ў санаторыі, а берагам Матырынскага возера і ракі Ушачы заўсёды аддаваў перавагу перад курортамі Чорнага ці Чырвонага мораў”.

Між тым і ў вёсцы па-рознаму можна бавіць летні час. З публікацыі ж вынікае, што піцерскі зямляк — часты госць на мерапрыемствах, святах, якія ладзяць мясцовыя культработнікі. Фотаздымкі, відэаматэрыялы, якія перадае клубным работнікам Васіль Шалак — гэта каштоўная частка летапісу вёскі, яны выкарыстоўваюцца і пры афармленні выстаў. Вось яшчэ і таму землякі да яго ставяцца з вялікай павагай. Скажам, на прэзентацыі кнігі выступалі як юныя ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці, так і вядомы фаль-

Так прадзецца воўна

Суле, як бачым, ладзілася не для слабанервовых.

На некалькі хвілін адчуць сябе даўнім ваяром было можна, узяўшы ў рукі сапраўдны меч. А вы спрабавалі трапіць у цэль дзідаю, сякірай ці стралою з лука? Для тых, у каго душа горнеца да прыгожага, ладзіліся майстар-класы па ганчарным, кавальскім, зброевым рамястве. І што цікава: у суровым побыце IX—XI стагоддзяў, куды мы ў думках і фантазіях пераносіліся, было месца нават для музыкі, танцаў...

У фокус фестываля “Шлях вікінгаў”, дарэчы, трапілі не толькі нашы паўночныя суседзі-скандынавы, але і ў цэлым час ранняга сярэднявечча. Па словах арганізатараў фестываля — а гэта кіраўнік экстрым-тэатра “Берсерк” Аляксандр Рак і кіраўнік творчага аб’яднання “Фальварак Сонца” Яўген Апанасевіч — рэканструкцыя той эпохі грунтуецца ў асноўным на археалагічных знаходках. Бо адпаведных літаратурных крыніц амаль не захавалася. Пры тым шматлікія дэталі звычайна застаюцца прыхаванымі ад вачэй наведнікаў гістарычных фестываляў. Гэта, напрыклад, адметныя іголки, якімі шыюць сукенкі, даматканая тканіна, гліняны посуд... Шмат такіх, на першы позірк, нязначных рэчаў, за кошт якіх да нас быццам набліжаецца даўняя эпоха.

Сёлета “Шляхам вікінгаў” прайшлі як беларускія клубы гістарычнай рэканструкцыі, так і адзіночныя ўдзельнікі з розных гарадоў краіны. Пачатак ёсць! Арганізатары плануюць з часам далучаць да фестываля энтузіястаў даўніны з замежных краін.

СПАДЧЫНА

Гарышча з гісторыяй

Свой прыватны музей лесавод з Іўя Іван Буйко размясціў на гарышчы ўласнага дома

Іна Ганчаровіч

Гэта своеасабліва машына часу... Там можна пасядзець за школьнай партай 30-х гадоў мінулага стагоддзя, самому завесці старадаўні патэфон і паслухаць голас Лідзіі Русланавай, надрукаваць нешта на партызанскай друкавальнай машыныцы (перароблена з трафейнай нямецкай)... Хто наведвае прыватны музей Івана Буйко, што размясціўся на гарышчы яго ўласнага дома ў Іўі, той абавязкова знойдзе ў тых сховах нешта для сябе цікавае.

Іўе — райцэнтр на Гродзеншчыне, а Іван Буйко там чалавек вядомы. Захавальнік даўніны. Хоць некаторыя жартам ці ўсур'ез называюць яго дзіваком. Зрэшты, і кожны з нас, калі прыгледзецца, пасвойму дзівак... "Сабраныя мною за 35 гадоў прадметы і рэчы могуць раскажаць тым, хто ўмее слухаць, шмат цікавых гісторый з жыцця Іўеўшчыны за апошнія 150 гадоў! — не хавае гонару за свой збор Іван Мечыславіч. — А зямля наша вельмі насычана гісторыяй. Гэта быў такі еўрапейскі "прахадны двор", тут бывалі Багдан Хмяльніцкі, каралева Бона, кароль Жыгімонт... Наша Геранёнская гара не менш слаўная за Навагрудскую. Таму свой музей я называю "Кладушка гісторый", я ў ёй — захавальнік даўніны. Зберагаю для нашчадкаў шмат цікавага, хоць у мітусні паўсядзённасці тое і не ўсіх прываблівае".

Цікаваць да калекцыянавання Івану Буйко перадалася ад яго дзедка: "Ён, Франц Сямёнавіч Сямак, працаваў дырэктарам кансервавага завода ў Каўнасе, але рэгулярна прыязджаў на сваю радзіму. Браў фотаапарат, ручку, нататнік і хадзіў

Захавальнік даўніны Івана Буйко некаторыя часам называюць дзіваком...

па вёсках, запісваючы фальклор, цікавыя гісторыі. У такія вандроўкі ён браў і мяне. Знойдзе маляваны "дыван" — я расцягну і трымаю, ён фатаграфуе. Усе свае фатаграфіі, запісы ён потым перадаваў Віленскаму гістарычнаму музею. То вельмі хацелася б іх адшукаць!"

Знайсці "Музей на гарышчы" не складана: шукайце цагляны дом на ўскраіне Іўя, у якім жыве Іван Мечыславіч з сям'ёй. "Маю задуму з музеем сваякі не надта ўхваляюць, — прызнаецца калекцыянер. — Бо турысты ж ідуць музей паглядзець, часам — гуртамі па 5, нават 15 чалавек". У музеі тры пакоі, шэсць раздзелаў. Вось сабраны прадметы сялянскага побыту: талакушкі, талеркі, старадаўнія

сіты, вышытыя карціны, пакрывалы. А тут пажоўклялы лісты, фатаграфіі, плакаты, паштоўкі. Там жа калекцыя патэфонаў і больш за 1000 пласцінак да іх. Адзін з іх найбольш дарагі калекцыянеру: "Гэта яўрэйскі патэфон 1934 года, на ім выбіты шасціканцовыя зоркі... Пэўна, тое рабіў нейкі майстра. Такую здагадку выказалі нядаўна польскія турысты. Патэфон "жыў" у адной яўрэйскай сям'і. Пад час Другой сусветнай вайны яўрэяў расстралялі, патэфон апынуўся ў іншым доме, адкуль яго праз шмат гадоў я і выкупіў".

Зрэшты, выкупляць экспанаты для музея даводзіцца яму нячаста: нешта прыносяць мясцовыя жыхары, штосьці сам знаходзіць на гарышчах старых дамоў. "Гадоў 10 таму

зайшоў у госці да знаёмай бабулі, — успамінае. — Гляджу: стаяць у сенцах 200-гадовыя кнігі! Аказваецца, бабуля іх як растопку для печкі выкарыстоўвае! То я іх забраў і перанёс у музей. Каштоўныя экспанаты! Закінутыя ці старыя дамы — заўсёды нешта прыхоўваюць. Неяк хату разбіраў, знайшоў перапіску часоў Першай сусветнай вайны і нават прызыўную картку стогадовай даўнасці, у якой напісана, куды і калі павінен прыбыць прызыўнік".

Не абышоўся музей і без "татарскай тэмы": прадметы побыту, рэчы, мноства фатаграфій, ёсць нават Каран... "Татары жывуць тут з XV стагоддзя, цяпер іх у горадзе — каля 500 чалавек, — распавядае Іван Буйко. — Мячэць, пабудаваная ў канцы

XIX стагоддзя, ніколі не зачынялася, і мясцовыя жыхары змаглі захаваць сваю веру і культуру. Цяпер займаюцца ў асноўным агародніцтвам: цяпліцы будуецца, маюць па два-тры ўраджаі штогод, ад ранняй радыскі да позніх памідораў. І ўсё якаснае, нават у Мінску прадаюць".

З прадметаў сучаснага побыту ў музей "перасяліліся" лямпавыя тэлевізары, дыскавыя тэлефоны, першыя кампутары... Тэхніка цяпер хутка абнаўляецца. "У мяне ў музеі больш за 5000 экспанатаў, прычым ёсць прадметы ўнікальныя, — паказвае рытэты Іван Мечыславіч. — Напрыклад, партызанская друкавальная машынка, перароблена з трафейнай нямецкай. Ці салдацкія лісты з франтоў Першай і Другой сусветных войнаў. У музеі выстаўлена толькі малая частка з сабранага. Шмат чаго ляжыць у гаражы, адрывы і на хутары ў бацькоўскай хаце: гэта як філіял музея. Месца на ўсё не хапае! Так што мару стварыць аграздзібу, з музеем, каб людзі маглі прыехаць, пажыць тут, усё паглядзець, памацаць рукамі, пагартачы і пачытаць газеты і старадаўнія кнігі, паслухаць музыку... Вось выйду на пенсію (Іван Мечыславіч працуе начальнікам лесаадавальніка ў Іўеўскім лягасе. — Аўт.) і займуся гэтым".

Што ж, прыгожая мара ў чалавека, хай бы збылася! Бо ніхто з наведнікаў музея, пэўна ж, не пашкадаваў, што прыйшоў сюды. А якія цікавыя водгукі пакідаюць у спецыяльнай кнізе турысты! Прычым не толькі з Беларусі, але і з Польшчы, Літвы, Германіі, Вялікабрытаніі, ЗША, Аўстраліі...

Здрава, што ёсць на свеце такія Іваны: цікавае для іх саміх яны могуць зрабіць цікавым і для іншых.

ВЫСТАВА

Яркія колеры натхнення

Мастачка Ірына Губарэвіч цвёрда перакананая, што "Колер — гэта жыццё"

Менавіта гэтак маладая мастачка назвала сваю персанальную выставу, якая праходзіла ў Дзяржынскай цэнтральнай раённай бібліятэцы. Работы, прадстаўленыя Ірынай Губарэвіч, падалася мне, вызначаюцца незвычайным каларытам, фантастычнымі сюжэтамі, яркімі колерамі. Асабліва ўразліва "Пунсовыя ветразі", "Начны горад"...

Жывапіс алейнымі ды акрылавымі фарбамі на палатне, распіс па шкле, графіка — вось тэхнікі, праз якія гэтая таленавітая і вельмі абаяльная мастачка імкнецца ўвасобіць у жыццё свае арыгінальныя ідэі. "Мая канцэпцыя ў мастацтве — больш жыцця! Больш колеру", — адзначае Ірына.

На адкрыццё выставы "Колер — гэта жыццё" прыйшло шмат аматараў мастацтва, творчай моладзі ды наогул тых, хто неаб'якавы да мастацтва.

Мастачка Ірына Губарэвіч і яе шматколёрныя творы

Адкрывала выставу дырэктар бібліятэкі Валянціна Клімовіч. Шмат добрых слоў у адрас Ірыны прагучала ад яе каляжанкі, сяброўкі, дзяржынскай мастачкі Марыі Мініч. Тая

адзначыла, што мастацкія працы Ірыны ўжо знаходзяцца ў прыватных калекцыях не толькі ў Беларусі, але і ў Расіі, Турцыі. Пахваліла работы Ірыны Губарэвіч і мастацкі крытык,

артыстка, журналістка Вольга Гоманова. Яна ж парадавала наведнікаў выставы сваёй новай песняй.

Пра саму сябе і ўласныя творчыя пошукі расказала аўтарка. Нарадзілася яна 30 чэрвеня 1988 года ў горадзе Барысаве, што ў Мінскай вобласці. Жывапісу навучалася спачатку ў гарадской мастацкай школе, пасля — у Мінскім дзяржаўным мастацкім вучылішчы імя А. К. Глебава. У 2007-м Ірына ўдзельнічала ў тэматычнай выставе, прысвечанай спадчыне графскай сям'і Чапскіх, якая праходзіла ў Нацыянальным гістарычным музеі.

Работы Ірыны Губарэвіч, выкананыя ў яркіх фарбах, красамоўна сведчаць: жыццё варта бачыць і адлюстроўваць прыгожа. Выстава стала адметнай падзеяй у культурным жыцці горада. Сустрэча з прыгожым! Менавіта такімі словамі можна перадаць пачуцці ды ўражанні ад карцін Ірыны Губарэвіч.

Лявон Целеш,
г. Дзяржынск

ВЕСТКИ

Рыгведа: голас даўніны

Алесь Мурочак

Выйшаў першы пераклад знакамітага твора на беларускую мову

Уводзіць у айчыны культурны ўжытак сусветныя шэдэўры — добрая беларуская традыцыя. Мы пісалі, напрыклад, аб перастварэнні "Калевалы" па-беларуску: тое зрабіў Якуб Лапатка. А нядаўна ў Мінску пабачыў свет першы пераклад Рыгведы на беларускую мову. Гэта найстаражытнейшы твор індыйскай цывілізацыі. Пісаўся на ведычным санскрыце, значна раней, чым Біблія: не пазней, чым у 1500 да н. э. Гімны багам дасканалыя ў многіх адносінах, яны і цяпер уражваюць чытачоў пэтычнасцю, вобразнасцю, глыбінёй думкі. Пераклад выканаў паэт Ігар Кулікоў, прычым рабіў ён гэта з мовы арыгіналу! Перакладзена першая з дзесяці частак Рыгведы. У кнізе шмат цікавых артыкулаў пра мову, светапогляд мысляроў і паэтаў, якія некалі натхнёна тварылі Рыгведу.

Заснавальнік:

Установа Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Рэдакцыя газеты «Советская Белоруссия».

Вул. Б. Хмяльніцкага, 10*, 220013, Мінск

Рэдактар

Віктар Міхайлавіч Харкоў

Адрас рэдакцыі:

пр. Незалежнасці, 44, Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61.

Выдадзена 2 сакавіка 2009 г. Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Бюро па рэкламе:

Тэл. +375 17 290 60 11

Тэлефон рэдакцыі:

+375 17 288 17 82;

факс: +375 17 290 68 31

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Аб'ём выдання: 1 друк. арк.

Выходзіць 1 раз на тыдзень

Тыраж: 1930. Заказ: 1257

Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве

«Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Час падпісання ў друк: 20.10

Выходзіць 1 раз на тыдзень

Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве

«Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуецца на старонках "Голасу Радзімы", могуць не супадаць.

© "Голас Радзімы", 2016